

REDACTIA
Arad, Deák Ferenc-útca nr. 20.ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . . . 10 .
pe 1/4 an . . . . . 5 .
pe 1 lună . . . . . 2 .
Bilă de Dumineacă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferenc-útca nr. 20.INSERTIUNILE:
de un sărăcimond: prima
data 14 bani; două oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de necare publicație.Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt să se plătească
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scriitori nefrancizați nu se primesc.

Pasivitatea noastră.

"Magyar Nemzet", organ guvernamental, a reprobus mal alătării un pasagiu din articolul în care arată, că încă nici un popor nu s-a putut organiza, cu atât mai puțin întări prin pasivitate, și că, peste tot, dacă vrem să eșim din chaosul de acum, trebuie să ne pregătim pentru — acțiunea parlamentară.

Știți ce comentar facea însă atât organul guvernamental din Budapesta, cât și cel din Arad, reproducând și-rele noastre?

Le intorcea impotriva — kossuthistilor, cări tocmai atunci erau mai vehamenți în obstrucția lor.

Le spunea obstrucționiștilor: Ve-deți ce faceți? Îndemnați pe Români să intre și ei în Dietă; se conving adesea tot mai tare, că prin obstrucție, la un moment dat, ar putea să creză și ei greutățile guvernului.

Nu știm dacă frica de activitatea noastră — mai probabil că alte cauze — destul că ceva, ori cineva i-a facut pe kossuthisti să desarmeze și obstrucția în Dietă ungăra a facat.

Cum și se fel, nu cercetăm aci

Dar trebuie să ne dam seama d'o schimbare în tactica politicianilor maghiari. Pe când ne întruneam anume la Sibiu, în conferințe naționale și aranjăm la Budapesta congresul naționalităților, arma cea mai puternică ce o foloseau impotriva noastră era invinuirea că umblam pe căi laterale, oclocim terenul constituțional și ne ferim de orice contact cu dinșii... Ne punem, cu alte cuvinte, în afară de lege și simili astfel și pe ei și puterea de stat să ne tracteze în consecință.

In străinătate mai ales, acuzarea aceasta prindea. Ba și în România. Multă dintre bărbați de stat ai României nu înțelegeau rostul pasivității noastre și nu unul zicea: Intră în parlament, ori căi apă fi și nu vă dați îndărăt din față nici a celei mai invinsante lupte. Numai scolo ve puteti validata. Numai acolo se poate iniția vre-o înțelegere cu Unguri...

După ce Szell a modificat, în parte, legea electorală, imblânzind într-o cătuță metodul vechiul de alegeri silnice și mai ales că-i eșise veste de un al doilea Deák, pasivitatea noastră părea multora și mai neînteleasă. De fapt, sub ocrötirea legii despre judecata Curiei în chestiile electorale, dacă ne-am fi preparat, am fi putut intra cătuța în Dietă, unde împreună cu celelalte naționalități, am fi putut găsi mijlocul de a lumina cel puțin și a demasca pe șoviniștii speculații, dacă nu să stoarcem concesii... Prin interpelări am fi putut să combatem deasemeni multe ilegalități.

Comentarul din "Magyar Nemzet", precum și cele petrecute Dumineacă trecută la Budapesta și Brașov, unde Ungurii s-au "organizat" în vederea luptei contra naționalităților cărui și au lăsat cetezanța să intre și în — Dietă, trebuie să ne deschidă mintea și să ne facă să înțelegem, că zadarnic am săptă: mai mult decât a făcut, n'are

să facă nici Szell pentru a ne determina să intrăm în Dietă. Legea electorală nu va schimba-o cum am dori noi, și ergend censul în Ardeal și facând o altă arondare a cercurilor electorale. Sta adică și el sub presiunea opiniei publice maghiare, care s'a speriat deja chiar și numai de cătuța deputați slovac și sași. Ci și guvernatul lui Szell și alte cări vor urma, pe naționalitați le vor folosi ca ciuhă: sperie cu ele opoziția, când îl vine la socoteala, ori când e nevoie de revelații patriotice, ca să se arete vrednic lăudă ne de scurt!

Din toate acestea rezultă, că n'a fost sincera dorință ce-să exprimau Ungurii mai anii trecuți privitor la intrarea în Dietă a naționalităților.

Ceea-ce se espăla prin faptul, că politicianii șoviniști se găsesc în primul rând la interesele lor speciale, ear nu la ale țării. Intrarea noastră în luptă electorală ce ar însemna adică? Ar însemna luptă și cheltuială mare pentru candidații cări altmirelui să alege aproape unanim.

Cât pentru prezența naționalităților în Dietă, natural că-i supara și pe guvernamentali și pe opoziționali. Pe guvern pentru că se susținează căceri și că de altfel nimenei nu li-ar aduce în discuția Dietei și se ridică astfel vîlul de pe o mulțime de lucruri urite, ear pe opoziție pentru că mai ales activitatea dănelor este perhorească de toate naționalitățile.

Cu că vedem că sunt însă mai invinsanți șoviniști în contra intrării noastre în parlament, cu atât mai mult trebuie să ne preocupe și să chipzuim încă de păcună asupra mijloacelor cări să ne ajute în această luptă. Caci să aşteptăm până ne vor pofti ori până ce de dragul nostru vor modifica legile, este a lăsa să treacă vremea prețioasă și ca demoralisarea să intre tot mai mult în rîndurile noastre.

In definitiv, trăind în stat, cu bărbații conducători ai Ungurilor și prin urmare și cu Dietă am avea de descoperit o mulțime de afaceri. Tinându-ne departe de ei, pe de-o parte ne expunem să nu știm nici ce se petrece în Budapesta, ear pe de altă parte lasam terenul tot mai liber pentru Români cări intră sub aripa guvernului fără ca să se preocupe însă în primul rînd de afacerile neamului românesc, ci — onoare exceptiunilor — cei mai mulți, ori-căd de cinstiți ar fi, își văd de interesele proprii.

Ceea-ce contribue apoi, că nici guvernul cel mai binevoitor — dacă ar fi — pentru noi, să nu fie orientat asupra dorințelor obștei române.

Ce văd? Dl Galu să reprezinte adică interesele românești în Budapesta, ori Pahome Avramescu dela Lugoj?

Vrem oare ca să se înmulțească și să câștige tot mai mult teren Români cări se leagă de pulpata guvernului?

Vrem oare ca elementul național din sinul poporului român să fie tot mai tare stângosit în acțiunea sa pentru binele poporului?

De sigur că nu.
Pasivitatea trebuie deci abandonată definitiv pe toate terenele.

Russu Sirianu.

Episcopatul Aradului, se știe, fusese în săptămâna trecută obiectul de preocupare a ziarelor maghiare, care au scris o mulțime de lucruri, între altele că dacă nu l-ar întări, la altă alegere Vasile Mangra n'ar mai candida.

"Nagyvárad" dela 11 c. publică o întrebere cu nou alesul nostru episcop, care privitor la știrile răspândite, a zis:

"Despre soartea scaunului episcopal nici pe cale privată nici oficios n'are știri; ba crede că este exclusă posibilitatea ca întrigile dușmanilor să determine hotărîrea guvernului"

Afacerea Korodi.

Am spus, mai zilele trecute, că reu și facut deputatul naționalist al Sașilor, Dr. Korodi, când în urma unei ofense a kossuthistului Kubik a provocat pe acesta; și mai reu, când s'a învoit la juriul de onoare propus de martorii deputatului maghiar. Pentru că, obiecționam, fiind vorba de afaceri politice, cine ar putea să afirme că cel din juriu, Unguri fiind, se vor să debarase de considerația politice, de subiectivitatea care în afaceri naționale joacă un rol așa de mare?..

Korodi se espune astfel să fie disqualificat, în ceea-ce privește cavelerismul! Si de aici pot să urmeze o mulțime de desagrémente.

Cată dreptate am avut să spunem aceasta, mai mult arată declarația pe care o face acum însuși deputatul său Korodi.

Ei a adresat adică martorilor sei Dr. Carol Schmidt și Laurenz Landgraf o epistolă în care zice:

"Afiu din informații verbale și în scris că aderenții politici respectabili din cercul meu electoral sunt de parere că după provocarea necondiționată ce am trimis dlui deputat Kubik Béla n'am nici un motiv să mă supun decisiunii juriului de onoare. Aceasta eu atât mai ales, cu că desigur nu esit să recunoască cinstea personală a membrilor din juriu, necunoscând însă ei relațiunile noastre speciale, nu o să fie în stare să judece nepreocupat într-o afacere petrecută cu 5 1/2 ani mai înainte, și încă într-o afacere în care a jucat rol și canticul „Mégis hunczut a német” (Totuși Neamțul e mișel!).

"In asemenei împrejurări, deși eu însuși să dori bucuros să văd afacerea înfașată obiectiv, nu mă pot hotărî ca în virtutea codicelui caveleresc obligator pentru D-Voastră să subscriu declarația ce mi-ai înaintat în virtutea căreia să mă supun necondiționat decisiunii juriului ce s'ar constitui, așa încât să renunț până și la ori-ce obiecție postumă.

"Declara deci că renunț să iau satisfacția oferită de dl Kubik în condiții pe care nu le pot primi.

Ce dovedesc aceste rînduri? Ceea-ce spuseam și noi: că luptă-

torii naționali, fie ei în Dietă, fie în afara de Dietă, n'au să se orienteze după sentimentele ce le manifestă Unguri, ci drept cinoșură să aibă părere soților lor de luptă, în primul rînd a alegătorilor. Ce-i pasă lui Korodi ori Lurtz de disprețul lui Kubik și a tuturor șoviniștilor când în realitate au dragoste și încredere co-năționalilor lor!

Ne pare bine că deputatul să a și avut curagiul să spună asta opiniei publice maghiare.

Să așa să facă toți. Caci deocamdată alegătorii nu i-au trimis în Dietă să câștige simpatia d'alde Kubicilor, ci să spună înțegei Ungurim ceea-ce găsesc și simțesc Sașii verzi și poporul ce le sta la spate.

Lasându-se intimidati și mereu incurcați în afaceri — cavaleresti, natural că n'ar mai pute să satisfacă deplin obligamentul facut înaintea alegătorilor lor.

În amintirea răsboiului independentei și în onoarea armatei.

Cu ocazia aniversării de 25 ani dela Răsboiul Independentei și dela victoria dela Plevna, la începutul sejntel de Joi a Adunarei deputaților, dl președinte M. Pherekyde a lăsat cuvântul și de pe banca de deputat s'a rostit astfel:

Domnilor,

Ază armata, împreună cu țeară întreagă, sărbătoresc a 25-a aniversare a luării Plevnei. Se că le ca noi, la rîndul nostru, reprezentanțe naționale, să sărbătorim armata căreia îl datorăm cinstea și roadele zilei de azi (Aplause prelungite).

Eram odinioară o țeară vasă, ne ținută în seamă, fără putință de a se apăra în contra nejunsurilor de tot felul. Ază, România independentă, avem o situație și un rol respectat printre statele Europă.

Secole de umilire și de apăsare avuse de rezultat să steargă din amintirea oamenilor trecutul glorios al neamului nostru, care vărsase șiroas de sânge și și sleise puterile în luptă cu năvălirile cuceritoare ale Semilunei.

Cu căte grănită au avut să luptă bărbații nostri, cărl dela 1848 începere, nu au incetat de a munci cu vrednicie pentru a revendica drepturile nesocotite ale țării! (Aplause prelungite).

Ei, fără a fi descurajati, luptând contra tuturor dificultăților, au știut să zădărnică impotrivire din afară și au ajuns să poată realiza unirea țărilor, și la 1866, votarea Constituției pe care o au, și în fine alegerea Principelui Carol. (Aplause prelungite).

Când însă vă întoarceți cu mintea înapoi, vă dați seamă ce grănită intenționam în tot momentul înainte de răsboi! Ele s'au ținut să pătră până s'au prezentat evenimentele din 1877. Atunci, însăși soarta țării a fost în chestiune. Ea nu șase să sprijin, ajutor nicări; — a trebuit să-și capete singură ea drepturile ei. (Aplause prelungite).

Va fi de vîcă lăudat numele Regei, și numele acelor bărbați cări alături de Suveran și împreună cu dinsul, au avut încredere în bărbația neamului (aplause

prelungite) și au insuflat națiunea întreagă prin increderea lor proprie în virtuțile ei. (Aplause furtunoase).

Numele lor îl știu și copiii din sate: Brătianu și Rosetti (Aplause prelungite).

Momentul era de o gravitate extremă, el a fost solemn; bărnișii își aduc aminte ce grije apăsa inimile tuturor, când Prințipele Carol, în capul armatei, a trecut Dunărea. Toți așteptau și se întrebau care va fi soarta armatei în acest răsboiu crâncen în care să așeze.

Armata era tinere, tradițiunile trecutului erau învăluite în negura trecutului, experiența răsboiului nu o avea. La întrebarea anxioasă a țărăi a răspuns eroismul armatei de pe câmpul de luptă. (Aplause prelungite).

Armata, prin vitejia ei, prin calitatea ei de înălțău ordinar, a înscris pagini glorioase în analele istoriei. (Aplause).

Dominilor, adesea, de aproape nu iți dai bine seamă de lucruri și pe care le vezi, dar când te depărtezi, capătă o idee mai dreaptă de lucru pe care-l privești.

Dacă-mi dai voie, o amintire personală: Când aveam onoarea a reprezenta țara la Paris, au fost manevre franceze, la cari a venit să asiste și generalul Cernat. Mi-am făcut datoria de a-l prezenta personajilor oficiale din Paris. Când am fost primiți de generalul Lecointe, guvernatorul Parisului, am făcut negreșit obiectul unei primiri asabile, cu distincția care pare a fi apanajul oamenilor cu deosebit merit. Când însă am spus guvernatorului Parisului că generalul Cernat pe care-l prezintăm a fost generalul șef al armatei române înaintea Plevnel, — atunci mișcarea și atitudinea generalului Lecointe a caracterizat pentru mine admirăriunea cu care oamenii de meserie, adevărații militari, consideră acest răsboiu și armata noastră care l-a purtat. (Aplause).

Să intors spre generalul Cernat și-i privea cu admirăriune, cum se uită trecătorul la monumentele trecutului. (Aplause prelungite).

Cum privesc străinii faptele armatei noastre, aceasta ne dă măsura meritului ce l-a dovedit pe câmpul de bătălie. Acest merit este cu atât mai deosebit, cu cat, pe lângă faptele de eroism, cari sunt impulsionarea unui moment de entuziasm, armata a dovedit calitatea mult mai rară și de preț mult mai mare, aceea ale unei stăruințe care n'a putut fi înfrinată de nici o greutate, de nici o suferință. (Aplause vii).

În sănătatea Plevnel, jumătate în apă, sub gloantele și ghiulele vrăjmașului, luni de zile, soțialul nostru a rămas neclinit, sacrificându-și fără glorie chiar viața lui; jertfa existenței lui pentru ideea măreță ce o avea înainte: Gloria și neașternarea patriei lui! (Aplause prelungite).

D-lor, meritele militare ale armatei au fost apreciate și judecate cu o complicită recunoscută de lumea întreagă, prin vocea augustă a suveranului, cu ocazia unei sărbători jubileului de 25 ani a răsboiului. (Aplause).

Nimic nu rămâne de zis, în lauda soldaților. Noi însă, nu putem uita, bărbății politici, noi cari reprezentăm țara, nu putem uita că jertfei eroilor din cari suntem au înălbit cu oasele lor câmpurile Bulgariei și alții s-au intors victoriști în țară, jertfei acesteia se doarește situația de astăzi a țărăi, situație chiar invidiată de alții. (Aplause sgomotoase).

Noi astăzi suntem România, de care ține toată lumea socoteală. Înăuntru hotărelor noastre, noi și numai noi suntem stăpâni. (Aplause prelungite și îndelung repetație).

Ați văzut cum, atunci când să așeze o incercare ca, prin o înțelegere fără de noi, să se pună mâna pe Dunărea română, a fost aceasta o încercare zadarnică. (Aplause prelungite și îndelung repetație).

Mai recent: când tendințe inimice nouă au ocolit lumea, silindu-se să asimile spiritele în contra noastră, cîntând să atîțe și inițiative peste oceane, au isbutit să producă o demonstrație sgomotoasă poate, dar absolut desărată. (Aplause prelungite și îndelung repetație).

Dlor, nu pot uita și mă cuprind o via emociune, aducându-mă aminte lucrul acesta, cum dela locul ce-l ocupat acum, Rosetti a primit pe Suveran, pe căpitanul glorios și victorios dela Plevna, care de pe câmpul de răsboiu a venit acolo (arătând sus) la tribonă, ca să se afle față în față cu reprezentanții națională. Nu putem uita florii cari agitați atunci inimile noastre ale tuturor — noi, cari am trăit acele cenușuri neuitate, când armata se luptă în ploaie, în ger și zăpadă, în lipsă de hrana; când inima națiunel întreagă urma pe bărbatul Brătianu, care într-o căruță cu un cal se ducea peste câmpii, din brigadă în brigadă, să vadă dacă lipsește ceva armată; când el se întorcea să ceară noi sacrificii, și țeară întreagă, la olaltă adunată, dedea tot ce trebuia! Astfel s'a produs acest miracol, ca armata noastră tinere, necunoscând răsboiul, nepregătită de mai multe cu cele Lecesare, să arătă în luptă ca o armată imborânată și cu indestularea tuturor trebuintelor; la acest miracol sunt asociate sacrificiile și devotamentul națiunel întregi. (Aplause prelungite și îndelung repetație).

Dlor, am venit să vorbesc dela locul acesta, pe care l-a ocupat Rosetti la întoarcerea Regelui din răboi, ca să cer dela reprezentanții națională ca, prințul un act, să dovedească recunoștință țărăi pentru armată. Dintre virtuțile pe care le a dovedit armata în luptele din sănătatea Plevnel, cea mai prețioasă, ziceam, a fost stăruință într-un scop inalt.

D-V. știți să apreciați aceste virtuți, d-v. cari pe un altăriu, ați dat deja dovadă că numai cu stăruință se pot ajunge scopuri mari și utile țărăi.

D-V., urmând pe dl Sturdza, șeful nostru, pe calea ce ne-a arătat, ați facut ce trebuia pentru a se restabili finanțele și creditul țărăi, aceste două baze ale existenței Statelor moderne. (Aplause).

Deja rezultatul muncei d-voastră se vede: budgetul 1901—1902 a dat un excedent constat.

Este un bine ca faptul acesta să fie săvîrșit de d-v., în onoarea celor cari, pe câmpul de bătălie, au dobandit independență țărăi și au adus în țară tunul din care s'a făurit coroana de otel (aplause); de d-v. cari, pe un altăriu, ați adus țărăi un serviciu tot atât de prețios, fiind că fără o deosebită grija pentru a așeza finanțele țărăi în mod solid, ar deveni inutilă jertfa armatei, căci statul nu ar putea să existe. (Aplause).

Este bine, că tot d-voastră, cari pe tărîmul acesta, al apărării creditului public, ați asigurat situația statului, tot d-voastră să aduceți acest omagiu armatei, care a dobandit independență țărăi. (Aplause prelungite).

Monumentul ce se va ridica, va aduce aminte tuturor eroismului armatei pe câmpiiile Bulgariei, eroismul și gloria strălucită a Ilustrului ei Șef! (Aplause prelungite).

Monumentul acesta va spune generaționilor viitoare în ce mod se căstiga și se asigură independența țărăi. (Aplause prelungite).

El va fi un indemn și exemplu pentru generaționile viitoare, ca să aibă săpat adinc în inimă, că fiecare este dator să dea tot și chier jertfa vieții lui pentru apărarea patriei. (Aplause prelungite).

Am formulat, dlor deputați, propunerea mea în formă de proiect de lege. Nu am cerut să subscrive dinainte acest proiect de lege nici unul dintre d-voastră, dar pentru că să fie valabilă propunerea mea, trebuie să fie subscrisă de 7 deputați...

Vocă. Subscriem toți! toți!

Proiect de lege.

Se va ridică în Capitală un monument în amintirea răsboiului Independent, și în onoarea armatei.

Din excedentul constat al eserțiului 1901—1902 o sumă de lei 500.000 este afectată la această lucrare.

M. Pherekyde.

Dlor, în fața unanimitatii manifestată de Cameră și în urma aprobării urgenței, care a fost cerută, eu să cred că este bine, pentru a se face economii de timp, ca să se declare Camera constituită în secțiuni unite, fără să fie nevoie să se deserteze tribunale, și luându-se propunerea în considerație, dacă se încreștează de d-voastră, președintilii diferitelor secțiuni să fie delegați să se întâlnescă și raportul să poartă să fie depus chiar în țină de astăzi și luat tot astăzi în discuție. (Aplause prelungite).

Cuvântul meu dlu Pherekyde, foarte des subliniată de cele mai vîl și unanime aplause, a produs o adâncă impresiune și puternică emoție de care era stăpânitor oratorul să aconunicat întregii asistențe.

Toți d-nii deputați se asociază cu entuziasmul sa propunerea dlu Pherekyde și imediat Camera se constituie în secțiuni unite alegând ca delegați pe președintii secțiunilor.

Delegați, intrându-se, numesc raportor pe dl B. M. Missir, fost ministru.

In timpul acesta, ședința publică continuă, la ordinea zilei fiind discuția generală asupra Adreselor.

După terminarea cuvântării dlu M. Viădescu, ședința să suspendă, iar la redescidere, dl B. M. Missir să depune raportul, care se ia de îndată în discuție și propunerea dlu Pherekyde, transformată în proiect de lege, se votează cu unanimitate.

Astfel, prin votul deputați, Adunarea deputațiilor a hotărât să aducă la îndeplinire una din cele mai arătoare dorințe ale națiunel, aceea de a simboliza și perpetua, printr'un monument mare, fațnicile și glorioasele amintiri ale răsboiului Independent.

M. S. Regele, a ținut cu ocazia aniversării luării Plevnel, să ofere un dînere generalilor și colonelilor cari au luat parte la răsboiul independent.

Au fost invitate peste 90 persoane.

La orele 7 MM. LL. Regele și Regina și AA. LL. RR. Principii moștenitori au intrat în sufrageria palatului unde se aflau toți invitații.

Orchestra regimentului 21 de infanterie a intonat imnul regal.

M. Sa Regele ia loc în capul mesei având în dreapta pe A. Sa Regală Principesa Maria, ear în stânga pe dl Dimitrie Sturdza, prim-ministru și ministru de răsboi.

In fața M. S. Regelui, a luat loc M. Sa Regina, având la dreapta pe A. S. Regală Principel Ferdinand ear în stânga pe dl general Manu.

Urmau apoi d-nii generali, d-nii coloneli și locoteneniți coloneli, așezându-se după vechime.

M. Sa Regele, la sămpanie a rostit un mic discurs, prin care arăta că se simte fericit că românul azi trăeste în România liberă și independentă.

Dl general Angelescu răspunde, aducând omagile de iubire și recunoștință ale armatei pentru M. Sa Regele.

La orele 8 și jumătate ofițerii cari au luat parte la răsboi au plecat în sănătate spre Teatrul Național, pentru că să asiste la reprezentarea ce se da în onoarea armatei.

La orele 9 a sosit și M. S. Regele împreună cu M. S. Regina și AA. LL. RR. Principel Ferdinand și Principesa Maria.

Când suveranii au apărut în sală, orchestra a intonat imnul regal, ear toate persoanele din sală său ridicat în picioare.

Să reprezintă Penes Curcanul, cunoscută piesă a d-lor Dușescu și Leonescu.

Artiștii au avut un succés desăvîrșit și sala sănătatea în lungi aplause după fiecare scenă.

Inainte de-a se începe piesa „Penes Curcanul”, dl Notara îmbăcat în uniformă de sergent a declamat cu cunoștință talent frumoasa poezie „Penes Curcanul” de Vasile Alexandri, ear d-na Aristița Romanescu în costum național a declamat „Oda la

ostasii”, tot de Alexandri. Mareea artistă a fost că se poste de bine și a fost respinsă cu aplausurile asistenților.

La orele 11 și jumătate reprezentarea s-a sfîrșit.

Eată textual cuvintele rostită de M. Sa Regele la prînzul dat Vineri seara la Palat:

„Cu viață mulțumire am intrunit în prejurerul Meu pe vechii Mele tovarășii de luptă ca să serbăm împreună a 25-a aniversare a luării Plevnel.

„N-am putut da o săfănie mai înălțătoare glorioasei aniversării a răsboiului decât ducându-mă însumi pe câmpul de bătălie, spre a depune, ca semn de vecinătate recunoștință, cunoane pe mormintele acelora cari au căzut în luptă.

„Adânc mișcat, am stat în fața osămintelor bravilor nostri osteni cari odihnesc acum departe de vîtrele lor, în pămînt strîn; încă Mi s-a pătruns înimă cănd Mitropolitul din Vrața, în frumoasa sa cuvântare, a esclamat arătând spre câmpul de luptă: „Sculați-vă din mormintele voastre, Regele vostru a venit să vă mulțumească pentru vitejia voastră“.

„Da! Am mers la Grivița spre a Mă închină, cu dragoste și venerație, înaintea acelor vredniță filii ai țărăi, cari și-au jertfit viața pentru neașternarea României.

„Un sfert de veac a trecut de atunci și faptele răsboinice sunt încă vîl în mintea noastră; însă mai vîl trebuie să rămână în sufletul nostru amintirea eroilor, cari au scris cu sângele lor cea mai frumoasă pagină a istoriei noastre naționale.

„Serbând astăzi cu recunoștință a douăzeci și cincea aniversării a întrării triunfale a armatelor aliate rusoromâne la Plevnel, găndesc la toți acei cari, sub ordinele Mele, au condus trupele la isbandă.

„In amintirea acelora cari nu mai sunt și urând viață lungă celor care trăiesc — ridică păharul Meu“.

Pâne gratis!

Sunt deja două ani, de când publicistul maghiar din Arad, dl Stieber József a inițiat o colectă de bani pentru a se putea împărtăși pâne gratis săracilor din loc.

Si s'a dat pâne, zilnic, la sute de săraci, fără osebire de naționalitate.

In anul acesta poate mai mult ca ori și când miseria va impinge la cerșit ori va face să răble foame pe mulți săraci. Pentru a se ajuta căte ce posibil, Sambăta seara s'a ținut la primărie o consfătuire a mai multor cetățeni fruntași din Arad.

Sinay István, care a presidiat, a arătat cum grație inițiativă lui Stieber József de două ani de zile în fiecare iarnă sute de săraci au fost ajutați cu pâne gratis. El greu însă că tot numai un singur om să aibă grijea aceasta. De aceea crede că ar fi bine să se generalizeze lucrul: Propune un comitet care să se ocupe de afacere.

Membru în comitet se proclama: Leopold Zsigmond, Halász Jenő, Stieber József, Benedek Árpád, Schröder, Béla, Lilienberg Sándor, Kristyory János, Varjassy Árpád, Russu Sirianu, Domány József, Pless Hermann, Glük Károly, Wagner József, Maresch Gyula, Maisztorovics János, Révész Adolf, Dr. Bácskay Béla, Reiner Ferenc, Szirmay Antal, Pohl Ödön, Sarlot Domokos, Kovács Vincze, Koncz Elek, Weiss Sándor și Gebhardt István.

Primarul Institutis face cunoștință că două profesori dela Liceu s-au oferit să țină conferință în favorul realisărilor ideilor ce preocupă pe d-ni intru-niți acolo.

Se primește cu placere.

După ce se schimbă mai multe vîreri asupra chipului cum ar trebui să fie, se hotărête să fie lăsat tot la discreția comitetului.

Daniel Neuman declară că a dat și saci de faină pentru a se coace și sacerdilor.

E viu aplaudat.

De altminteri „Aradi Közlöny“ a murat deja până acum 1244 cor. 30 și pentru acest scop.

Facem și noi un apel călduros către tutu români să trimîndă la redacția „Trimit Poporul“ ori ce sumă să arătă.

Iarna e grea și mai ales Români sunt mulți sacerdi în Arad. De altfel sentimentul filantropic trebuie să-i ușoare spre același scop pe toți oamenii de bine.

Colecta deschisă de noi a început Dr. Virgil Bogdan, avocat în Arad, care a dat 20 coroane.

Vom cuita pe cale publică ori ce sumă, fie și de căi va fileri.

REPLICĂ.

Reverendissimului Domn Constantin Gurbanu,

protoop al Ienopoliei.

Flectere și nequeo superos, Acheronta movebo!

Meditând asupra stărilor noastre sociale am constatat cu amar sufletește, că rău, foarte, rău, nu se poate mai rău. Am căutat după motive, cause și am ajuns la concluziunea, că aceste se află în lucruri și cele expuse de mine în articolul „Epoca neamurilor“ din N-ul 218 al „Tribunelui Poporului“. Am constatat acolo niște hpte, care nici în sine nu pot avea urmări bune pentru biserică și popor. Le-am expus și un fel de icoană a trecutului, din care s-a născut prezentul cu toate murdările lui fară seamă în viața noastră, le-am expus ca și un memento pentru viitor, ca să ne ferim de ele. Îmi pare rău, n'înțiu, că a te friguri de viitor, este nevoie.

Si adică, în loc ca să fi văzut, că decoul articolului este o mea culpa, un dor de a ne renăște, mi-se strigă din partea unui veteran și meritos bărbat al bisericii: Bestignește-l!

Reverendissimul Domn protopop Constantin Gurbanu mă face reflexiunile la cele scrise.

Inchinăciune și respect bătrâneților și tuturor bărbăților bisericii!

În rechizitorul de mai trei coloane îl pregătește terenul prin statorarea unei formule, că numai bătrânil și cel cu merită au dreptul de a critica și, captivând numai spiritul malcontente, să încearcă să mă face de răs când apoi cu o deosebită satisfacție suflătoresc îmi denegă dreptul de a critica lucrurile ca unuia care sunt într-înă merite. Dreptul criticel nu este, Reverendissime, condiționat de bătrâneț și merită, ci de a vedea, a auzi, a judeca și a simți. Nimeni nu s'a născut cu merită și de la înaintat în etate — ba nici un fel de carieră nu să începe cu merită. În față apărători și scopul deci... Acheronta movebo. State, merită quitt!

Intrând în meritul afacerel un singur fapt nu l combate, ce e și greu, ci îl scuza numai și înfrumusețează. Rolul avocatului gratuit, quand toute la chose est perdue.

Până ce constatarele nu sunt combătute, adevărul e pe partea mea, ori cum să se înfrumusețeze ele.

În loc de combătere se fac, prin naști ce logica, minunate deduceri la care nici prin minte nu mi-a trecut: că atacul prestigiu Excelenței Sale a Mitropolitului, că vreau să mă vîrscă în grăția erel noue, că știu eu ce mai gădă să avem...

Așa dar, este lesa Majestate, când te îngrijesci de viitor, când îndrasnesti să rățeșești. Lăudat și prea mărit fi Sejan, care prin legătura sa cu Majestatea te ai făcut pe Tiberiu să ucișă pe cei mai de frunte bărbăți ai senatului roman!

Din constatarea, că seminarul granios nu s-a reparat în vreme de 20 de ani, că sudoarea, dărniția poporului român se lasă prada sortii, se face deducerea, că eu și fi de părere, că n'ar fi trăbit zidit etc...

Trece cu vedere, că n'ă fost protejat mai de fel cu cele de lipsă, mai ales

măpă, că pe baza neglijenței trecutului, institutul a fost atacat, că numai după o energică insistență începe să fie prevăzut acum în era nouă. Să să nu strigă dară Osana Bisanțiu!

Trăim deja de 25 ani mai bine un timp în care nu e lipsă să infundăm parohiile cu orice preot, când dispensele cred, că ar fi bine să fie căt de rare, la tot casul înășe ișvorite din aceeași măsură. Am îndrăsnit să-mi fac observarea la neegalitatea dispenselor... și sunt denunțat, că atac deapel de dispense. Vivat Sejanus!

A atrage atențunea asupra lucurilor suspecte naintea poporului e tradare, e leșa Majestate. Până acum n'au crezut..

La constatarea că grăsează între învățători spiritul de poagire, mi-se obiectează că calitatea eminentă a învățătorilor ești din curul pregătitor accentuată — de și nu peste măsură — și de mine și să neagă afirmația mea bazată pe experiența proprie...

Că ce înseamnă înășirea seminariului are să îi răspundă mai classic atestatele medicale, prin care se scuze *sutele de absente*, de când s'a început frigul. Nu comoditate boierească am cerut, că ca să fie crujat de atac institutului nostru cel mai scump din diecesă, — să nu fie denunțat, că n'are măpă etc. — Își aduci aminte de campania de astă toamnă și primăvară Reverendissime! Atunci, când străinii îl atacau cu neșaț în speranța de a fi închis, când *Vis-a* făcut cunoscut, că cine îl denunță și pentru ce se face totul, nepăsându-i că e asilul culturii și moralei noastre nai ridicat vocea D-Tale Reverendissime — și să-ți șoptesc Reverendissime, — eu i-am sărit și azi primăvara și în toamna aceasta întrajutor. Acum când viu de nou și zic că se face ceva pentru a-l apăra față cu primejdia ce îl mai poate amenința și-o împușă de ne cinste față de cel mai nalt prelat al bisericii noastre.

Nu mai continuu — n'au să mă laud cu merite — dar te asigur Reverendissime, că în viață mea n'au păcatul contra neamului și bisericii și nu voi păcăti. În viață mea numai de idealul fericirii, neamul meu am visat, și lucrat — și sunt oameni care o știu aceasta — deși eram departe de centrul românesc. În veci a bătut și va bate în mine o inimă caldă românescă și numai până la un moment să bată — dar nu s'aflat în om, care să fi avut curagiul să zică, că tu profesor nihilismul și a atacat prestigiul prelaților noștri; am înșă destui care îi pot dovedi, că am apărat totdeauna vasa lor. Prea cunosc d-ta este cel dintâi, care mă acușă cu așa ceva fără nici un fond real.

Casul meu îmi aduce aminte procesul girondiștilor — când Marat și frații lui teroriști la vedere flecărui girondist striga că pleaca asumată: *tuez la!*

După aceste să dai Reverendissime înști respunsul la cele două întrebări ale d-talei — căci eu, cu orice al mai scrie, nu îi răspund, pentru că eu nu scriu din patimă, nu din ură, nu cu scopul de a denunța sau de a ajunge în grăția oare-cui în contul altuia — ci pur și simplu din iubirea către neamul meu și instituționale sale.

Sunt de părere, că între impregnările normale, o societate plămedită pe vederi pur etice, cu grijă aderătoră pentru viitor, va vedea în articolul meu nu cele zise de d-ta Reverendissime, ci locuționea vestită din timpurile de mărire ale republiei române:

Hic niger est, hunc tu Romane caveto!

Ioan Costa.

NOUTĂȚI.

ARAD, 15 Decembrie n. 1902.

Parastas pentru Saguna. Eri, după sfîrșitul liturghiei, s'a oficiat în catedrală din Arad parastas în amintirea marelui archiereu Andreiu baron de Saguna.

Răspunsurile liturghice, și cântările occasionale le-au executat corul Seminaristilor condus cu multă dibacie de profesorul Trif Lugojan. La sfîrșit preotul Tr. Vătian a ținut o vorbire înălțătoare în amintirea marelui archiereu.

Noul president al Sfîterei Din Zürich se telegrafează că nouiul president pe anul viitor s'a ales în persoana lui Dr. Deuchert.

Matinee pentru pânea gratis. Comitetul constituit pentru împărtirea de pâne

gratis a decis să aranjeze în acest scop matineul. Cel dințâi matineu se va ține în 19 l. c. d. a. la 5 ore în sala mare dela casa orașului. Al doilea va fi în 2 Ianuarie și de aci încolo în fiecare Vinere se va aranja unul.

Dela oficiul postal. În vîrdeala aglomerării agendelor Crăciunului, direcția postă din Oradea-Mare, prin di director Schöpflein apelează la public, ca pentru înlesinarea spedării și înmânării punctuoase a pachetelor etc. să vină și el în ajutorul postel prin următoarele: la pachete să întrebunțeze lădițe de lemn, ori corse de nuc destinate anume spre acest scop, eșă pachetele învelite în pânză, ori în hârtie tare, de pachetă, să le legă bine cu sfoară, înfașurată de mai multe ori în jurul pachetului și la imbinătură sigilată cu ceară și cu sigil gravat. Adresele să se scrie exact (numele, poziția socială și locul) având a se indica și comitatul și — unde nu este postă în loc — postă ultimă. E de dorit, ca în partea de-asupra a locului unde e scrisă adresa să se indice și numele și locuința trimițătorului. Adresa să se scrie pe insu și învelișul, o.i dacă aceasta nu se poate, atunci pe o tablă de lemn, de lemn, ori de hârtie groasă, care apoi să fie legată bine de pachet. Adresele scrisă pe hârtie trebuie lipite pe pachet în întreaga estenziune și legate și cu sfoară. E foarte de dorit, ca în pachet să fie pusă o țidulișă cu adresa și celelalte indicații necesare, pentru ca în casă adresa de pe pachet să arde, ori să se spadă și înmânărat, pe baza indicațiunilor din interiorul seu. Conținutul pachetelor și cantitatea trebuie indicate și pe buletinul de să, ediție (szállítólevél) și pe scrisoarea cu adresa. Pentru urmările provenite din pachetări necorespunzătoare, ori din adresare mancă, postă nu ia asupra și nici o răspundere.

Un răspuns.. În numărul 220 al „Tribunel“ sub titlu „Spiciuri din foile maghiare“ am aflat o notiță tendențioasă, referită la modestia mea persoană.

Un oare-care domn, dezcupere în mine pe tinere, ce are mania de-a colabora la ziarele maghiare.

Amintesc foța ziarului „Ellenzék“ din Cluj, în care subscrivătorul am publicat o scurtă schiță biografică literară a poetului nostru de valoare: Vasile Alexandri.

E adevarat, că am scris această notiță, dar am făcut-o aceasta cu intenția de-a face cunoscut căt de puțin, pe acest mare poet, colegilor mei unguri.

Chiar dacă am strecurat vre-o gresală sau o afăsă, ceteriorul cred a nu fi comis un păcat.

Nu e adevarat însă, că scriu în „Friss Ujság“; iar etatea mea să nu-l occupe pe d-t Cetitor! Cluj, 12 Decembrie 1902. Emil Isacu.

Nefericire mare s'a întâmplat Vineri în apropierea comunei Valea-mare. Șase lucrători răiniți ghiață pe Murăș, aceasta s'a rupt sub dinșii și căzând în apă l-a înghițit pe toți 6 valurile. Antreprenorul Fürst Jakab care se ocupă cu transportul ghiaței, a angajat mai mulți oameni la lucru. Înălțat mai multe trăsuri goale, ca să fie încărcate cu ghiață. Cu mult zor lucrau bieții oameni, patrunzând tot mai mult spre mijlocul râului, unde cu securile despătuiau ghiață. Tânărul din Valea mare Avram Todorescu, Ioan Todorescu, George Pascu, Silvius Oncu, Todor Veranescu și George Barbu erau lângă el, deodată un bloc mare de ghiață, acela care era sub dinșii s'a crepat, răsturnându-l pe toți 6 în apă. Toți șase s'au cufundat, iar blocul de ghiață după ce a scăpat de sarcina sa, a ieșit la suprafață, tumormând sub sine pe nefericiti lucrători. Ceealății muncitori care cărau ghiață la țerm, au grăbit în ajutorul lor, pănușe însă au putut delăsătră blocul, esti 6 oameni au perit.

Abia au putut scoate cadavrele a doi înști, ceterialii au fost lăsați de curențul apel și înști sub ghiață. S'a făcut cercetare și s'a constatat că nefericiti au fost victima nebogății lor de seasmă.

„Istoria Scoalelor centrale române gr.-or. din Brașov“, — este opera monumentală scrisă de mult

apreciatul literat, harnicul profesor Andreiu Bârseanu. Dacă nimic n'ar mai fi scris dl Bârseanu, și opera aceasta singură i-ar asigura nume neperitor în literatura noastră. D-sa tratează cu o rară competență trecutul celui mai valoros gimnasiu român, a centrului de cultură căruia și noi și frații din România avem să-i mulțumim că a dat neamului atâtia tineri bravi, dintre cari mulți s'au distins și au făcut cinsti nu numai școalelor dela Brașov, de unde au ieșit, dar întreg neamului.

Vom reveni.

Un silvicultor, cu examen de stat, barbat în vîrstă de 30 ani, caud aplicare la un proprietar de păduri; se angajează bucuros și la comune cari au pădure. Doritorii să se adreseze la Gheorghe Donca, Kustély; u. p. Jám.

Circulația de Crăciun într-o cruce în sala lungă de 50 metri. Îndeobtă public din provinție se grăbește a-și procura exigențele, cari sunt impedețat a veni personal și fac aceasta prin scrisoare ori telefon. Numărul telefonului Marei Prăvăliei a lui Porter Vilmos de pe piață Libertății este 324. Eminentă organizare a prăvăliei sătul efectuează ori-ce comandă în decurs de 12 ore, iar pachetarea este de-adreptul de model. Îndeobtă ghete călduroase de iarnă su mare trecere.

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului din Arad, 12 Decembrie. Spirit rafinat, vînzare mare . 118.— spirit rafinat, mică . 120.— spirit brut vînzare mare . 116.— spirit brut, mică . 119.— 100 chilograme borhet uscat . 12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta 50 chigr. grâu pe Aprilie 1903 c. 7.87—7.88 " săcără pe " 6.77—6.78 " porumb pe Maiu " 5.83—5.84 " ovăz pe Aprilie " 6.35—6.37 Bursa comercială cu porci din Kóbánia: Raport dela 12 Decembrie. Porci grăsi (ungari), per. peste 400 Kgr. 108—110 fl. până la 800 " 111—112 " tineri până la 320 " 259 " (serbi) per. peste 260 " 108—110 " până la 240 " 104—106 "

ULTIME STIRI.

Răsboiul din Venezuela.

Puterile au întreprins fară opera retorsiuni. Va fi răsboiu, pe alocuirea și isbuințat răsboiul.

Presidentul Venezulei, Castro, înarmează febril populaționea și a înălțat punctele mai însemnate strategice.

Intr'acestea se pornește discuția în presă asupra întrebărilor post-a necesară provocarea acestor incursături? Depeșele din sorginte germană zic, că măna secretă a Angliei este la mijloc. Din contră presă engleză, aruncă asupra Germaniei responsabilitatea.

Guvernul Statelor Unite are deocamdată o atitudine foarte rezervată și ar voi să îndrumă incidentul pe calea arbitriului.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Insetiuni și reclame.

In cancelaria subscrivătorul poate căpăta aplicare 873 2—3

Un candidat de avocat român cu ceva praxă începând cu ziua de 15 Decembrie a. c. pe lângă un salar lunar de 120 cor. și diură pentru excursiuni 6—10 cor. la zi.

Dr. Alexiu Mangiuca, avocat, Oravița.

A apărut:

STROPI DE RÓUĀ

DE

ELENA DIN ARDEAL.

Prețul 1 cor. plus 5 fil. porto.

Se afișă de vînzare la Administrația ziarului „Tribuna Poporului“.

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acțiile în
NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000
coroane în 1000 bucati acțiile à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambi cu acoperire hipotecară, credite pe obligațiuni cu covenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primeste: depunerile spre fructificare, după care institutul plătește contribuția erarială; iar deponentii primesc după banii depuși 5% interese.

Direcțiunea.

545 - 72

Cel mai placut și cel mai bun preparat pentru vărsarea părului este

MELANOGENE

de coloare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nestricăios preparat se pot vărsă în coloare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această coloare e permanentă și nu se poate deosebi de coloarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla niciodată cu săpun niciodată cu apă caldă. E nestricăios și întrebunțarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 fileri. Preparatul, care

face părul blond,

orice căruia păr, în câteva minute, îl dă atât de placută coloare blondă, aurie, în coloarea inului, cenușie sau de orice coloare dorită, fără ca să atace părul. — Prețul: o sticluță 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Poftiți și cu atenție la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boala de pept și plămâni.

Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelui, în contra tusei măgarăști, înghesurării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra îmbalnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirației grele, a boalei de pept și a astmeei etc.

Prețul: 50 fileri.

698 - 55

SPIRȚ CONTRA REUMEI

(spiritul »Mankósc«)

se vinde în preț de 1 coroană.

S-a dovedit că un preparat excelent în cazuri de boale de: reumatism, de cangrejă, amortirea mușchilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de junghiu, paraliză, amorteașa de mușchi și vine, precum și pentru invigorarea pielei etc. La slăbire din pricina bătrâneței, precum și la oboselile turistilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior). S-a probat în casuri nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

în ARAD.

Telefon 111.

Cătră stimatul public din Arad și jur!

INVITARE!

la deschiderea de
azi
a expoziției de Crăciun.

Cu distinsă stimă:

Marea Prăvălie Porter Vilmos

868 - 7

Arad, Piața-Libertății.

1902 Decembrie 5.